

UNIVERZITA KARLOVA
3. LÉKAŘSKÁ FAKULTA
Ústav hygieny

Eva Hronová

Školní stravování

School catering

Bakalářská práce

Praha, 2019

Autor práce: Eva Hronová

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Bakalářský studijní obor: Veřejné zdravotnictví

Vedoucí práce: **doc. MUDr. Dagmar Schneidrová, CSc.**

Pracoviště vedoucího práce: **Ústav hygieny 3. LF UK**

Předpokládaný termín obhajoby: září 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala samostatně a použila výhradně uvedené citované prameny, literaturu a další odborné zdroje. Současně dávám svolení k tomu, aby má bakalářská práce byla používána ke studijním účelům.

Prohlašuji, že odevzdaná tištěná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do Studijního informačního systému – SIS 3. LF UK jsou totožné.

V Praze dne 13. 8. 2019

Eva Hronová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce doc. MUDr. Dagmar Schneidrové, CSc. za poskytnuté podněty a připomínky. A RNDr. Aleně Fialové, Ph.D. za poskytnutí cenných rad při statistickém zpracování získaných dat.

Dále bych ráda poděkovala ředitelce Táborského soukromého gymnázia a Základní školy, s. r. o. Mgr. Markétě Švadlenové a ředitelce Střední zdravotnické školy Tábor Mgr. Janě Jandáčkové za umožnění dotazníkového šetření na těchto školách.

Obsah

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 HISTORIE ŠKOLNÍHO STRAVOVÁNÍ.....	9
2 LEGISLATIVA	11
3 ÚROVEŇ ŠKOLNÍHO STRAVOVÁNÍ.....	13
3.1 V České republice	13
3.2 Ve světě	15
4 TYPY STRAVOVACÍCH ZAŘÍZENÍ VE ŠKOLÁCH	17
4.1 Stravování sociálně slabých dětí	17
5 PRODEJNÍ AUTOMATY VE ŠKOLÁCH	19
5.1 Školní automaty	19
5.1.1 Historie	19
5.1.2 Automaty ve školách v zahraničí	20
5.1.3 Legislativa školních automatů v České republice	21
6 EDUKAČNÍ A INTERVENČNÍ PROJEKTY	23
6.1 Projekty zaměřené na personál školních jídelen	23
6.2 Dotační programy obohacující výživu dětí	23
6.3 Projekty zaměřené na edukaci dětí	24
PRAKTICKÁ ČÁST	26
7 CÍLE PRÁCE	26
8 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	26
9 METODIKA	27
9.1 Sběr dat	27
9.2 Charakteristika souboru	28
10 VÝSLEDKY	28
11 DISKUZE	42
12 ZÁVĚR	43
13 SOUHRN	44
14 SUMMARY	45
15 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46

16 PŘÍLOHA.....	51
-----------------	----

ÚVOD

Téma bakalářské práce - Školní stravování - jsem si vybrala na základě mého zájmu o tuto problematiku. Výživu dětí a mladistvých můžeme z mnoha důvodů považovat za velmi důležité a aktuální téma současné moderní společnosti. Jedná se o globální problematiku, která má značný vliv na demografické ukazatele dané populace v určitém regionu (natalita, mortalita, migrace atd.). Navíc stravovací návyky od útlého dětství mají vliv na zdraví a prosperitu jedince nejen při jeho biologickém vývoji, ale často se plně projevují až v dospělosti.

V současné době se celosvětově postoj ke školnímu stravování přehodnocuje a mění. Po celém světě se uskutečňují studie zabývající se výzkumem školního stravování, složením školních obědů, atd. Mezi zadavatele průzkumu patří například WHO (World Health Organization, Světová zdravotnická organizace). Příkladem průzkumu je Studie zaměřená na zdraví a životní styl dětí a školáků. Jedná se o systematický mezinárodní výzkum forem chování ovlivňující zdraví dětí a mládeže. Předmětem projektu byla studie komparativních analýz behaviorálních komponent zdraví u dětí. (1) V Norsku byl nově zřízen program školního ovoce, jehož cílem je distribuce čerstvého ovoce a zeleniny pro žáky základních a středních škol. (viz kapitola 3) V České republice existuje celá řada programů, které se snaží o edukaci žáků v oblasti výživy. Mezi významné se řadí Výživa a zdraví, Zdraví do škol, Zdravá abeceda (viz kapitola 6). Jelikož se v posledních letech neustále zvyšuje význam průzkumů a zpracování problematiky školního stravování, provádí se řada projektů a výzkumů podporující školní stravování. Zde je na místě uvést například šetření z roku 2016 ze strany Státního zdravotního ústavu, které se zaměřilo na možnost výběru oběda ve školní jídelně (40). A právě v těchto výzkumech vidím i stěžejní otázku celé problematiky školního stravování, a sice implementace teoretických poznatků do praxe školních jídelen, protože ne vždy platí, že co je zdravé, je také pro žáky chutné.

V bakalářské práci se v teoretické části zabývám školním stravováním, jeho historií a legislativními opatřeními. Dále se zaměřuji na edukační

i intervenční projekty, a také na školní automaty, což je v dnešní době velmi aktuální téma.

V praktické části popisují výzkumné otázky a hypotézy, metodiku, sběr dat a výsledky vycházející ze stravovacích návyků žáků Táborského soukromého gymnázia a Základní školy, s. r. o. a Střední zdravotnické školy v Táboře.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Historie školního stravování

Historie školního stravování v českých zemích a ve světě je logicky spjata se vznikem instituce školy jako takové. První edukační zařízení zaznamenáváme už u starověkých civilizací (Indie, Egypt, Antické Řecko a Řím), ve středověku jsou pak spjaty hlavně s šířením náboženství (v Evropě křesťanství, v Africe a západní Asii islám, ve východní a jižní Asii buddhismus). Zde však ohledně problematiky stravy narážíme na velmi omezené pramenné zdroje (de facto jen úryvky z kronik a dochovaných listin jednotlivých školských institucí). S náznaky systematického řešení problematiky stravování žáků se tak můžeme setkat až s příchodem průmyslové revoluce na přelomu 18./19. století, a zejména pak v první polovině 20. století, a to především na území britské a francouzské koloniální říše a v USA či Kanadě. (2, 3, 4, 5, 6)

V českých zemích poválečná populace trpěla nedostatkem potravin, dotýkalo se to bezprostředně hlavně dětí školou povinných. (7) Již po roce 1945 se začalo se zaváděním školních přesnídávek, společnost začala pomáhat dětem, města a obce postupně zavedly první školní jídelny. Uvedený postup se setkal s pozitivní podporou státu, který danou iniciativu vřele uvítal. Jednotlivé kroky uvítaly především pracující ženy, jelikož díky zavedení školních jídelen měly více času na práci než na přípravu jídla svým nejmenším. (8)

Podle dochovaných záznamů byla jídla připravována na klasických kamnech. Bylo to časově a fyzicky velmi náročné. Oběd se skládal z polévky nebo chleba s hrnkem mléka. Až postupem času a pokud byly dostupné potraviny, se vařila složitější jídla. V obchodech chyběla zelenina, ovoce a kvalitní maso. Dalším problémem bylo zajistit kuchařky a kuchaře, a proto se musely zapojit i manželky učitelů. Na zaplacení nákladů a platů kuchařek se podílely jednotlivé obce. Pro sociálně slabé bylo zavedeno bezplatné stravování. Postupem času se ukázalo, že výše uvedené kroky měly velký účinek na zdravotní stav žáků a zlepšení jejich školního prospěchu a chování. Dále se uvádí, že i během zimního vyučování se žáci více stravovali přímo ve školách, a naopak v letním období

návštěvnost klesala. Vše bylo dáno dostupností a úpravou místních komunikací.

(7) V padesátých letech 20. století bylo zřízeno přes 3 500 školních jídelen. (9)

Z legislativního hlediska až v roce 1963 vyšel předpis předepisující dávky živin, minerálních látek a vitamínů pro strážníky podle věkových kategorií. Dále ukládal povinnost zřídit výchovná střediska školního stravování, jelikož byla nutná edukace personálu a stanovit dozorčí vykonávající dohled nad zařízením a pracovníky. Školní jídelny se začaly řídit platnými výživovými a finančními pravidly, ale také závaznými recepturami.

V období po roce 1989 se vše přizpůsobovalo politickým a socioekonomickým změnám. Většinou se školní jídelny staly součástí škol. Změny se netýkaly výživových dávek a pro jejich jednoduché dodržování byl zaveden tzv. spotřební koš potravin, v němž se stanovoval denní průměr určitých skupin potravin za měsíční období pro jednotlivce, a podle věkových kategorií strážníků. (10)

2 Legislativa

Zařízení školního stravování podléhají řadě zákonů a vyhláškám týkající se hygieny, účetnictví, školství, bezpečnosti práce a jiným oblastem. Pro zařízení poskytující školní stravování platí z hlediska hygienické legislativy a potravinového práva stejná práva, jako pro kteroukoli provozovnu poskytující stravovací služby.

Na toto odvětví se vztahují národní a evropské předpisy. Mezi jednotlivými předpisy by mělo docházet k vzájemné provázanosti a dodržování.

Mezi národní předpisy patří:

- Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, v platném znění
- Zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách, v platném znění
- Zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce, v platném znění
- Vyhláška č. 137/2004 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ve znění vyhlášky 602/2006 Sb.
- Vyhláška č. 475/2002, kterou se stanoví rozsah znalostí pro získání osvědčení prokazujícího znalost hub, způsob zkoušek, jakož i náležitosti žádosti a osvědčení (vyhláška o zkoušce znalosti hub)
 - Nařízení vlády ČR 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, v platném znění (11)
 - Vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování, ve znění pozdějších předpisů v § 3 odst. 6 (12)
- Vyhláška 160/2018 Sb., kterou se mění vyhláška 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školních zařízeních (školních automatech a bufetech) (13)

Evropské předpisy obsahují:

- Nařízení ES č.178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví se postupy týkající se bezpečnosti potravin
- Nařízení ES č. 852/2004, o hygieně potravin
- Nařízení Komise ES č.2073/2005 o mikrobiologických kritériích

pro potraviny, v platném znění

- Nařízení Komise ES č.1881/2006, kterým se stanoví maximální limity některých kontaminujících látek v potravinách, v platném znění
- Nařízení Komise ES č.37/2005 o sledování teplot v přepravních prostředcích, úložných a skladovacích prostorů pro hluboce zmražené potraviny určené k lidské spotřebě (11)

3 Úroveň školního stravování

Školní jídelny sestavují jídelníčky na podkladě tzv. spotřebního koše. Spotřební koš je nástroj pomoci jídelnám prokazovat plnění výživových norem uložených příslušnou legislativou.(14) Dalším pomocníkem může být i edukační program Zdraví 2020. Tento projekt je rámcovým souhrnem opatření pro rozvoj veřejného zdraví v České republice. Účelem programu je hlavně stabilizace systému prevence nemocí a ochrany a podpory zdraví. Také se snaží zahájit dlouhodobě udržitelné mechanismy pro zlepšení zdravotního stavu populace. (15)

Nutriční hodnotu stravy je možné zjistit pomocí laboratorní analýzy odebraných vzorků jídel připravených v jídelně. Uvedená metoda slouží k určení obsahu dílčích živin a posléze stanoví celkovou energetickou hodnotu jídla. Mezi další metody určení nutriční hodnoty lze zařadit postupy pomocí softwarového programu. Tento a předchozí způsob získání přehledu o nutričním složení jídelníčku je příliš drahý a zdlouhavý. Navíc softwarový program nemají školní jídelny k dispozici, jelikož ho vlastní příslušné kontrolní orgány. Proto se nejlépe dostupným způsobem stává právě výše uvedený spotřební koš. Musí však být proveden nestranně a bez chyb. (14)

3.1 V České republice

V České republice má v prevenci a výzkumu hlavní roli Státní zdravotní ústav, který provádí řadu výzkumů a vydává řadu opatření. Na konferenci Výživa a zdraví v Teplicích v roce 2016 byly prezentovány předběžné výsledky studie nutričních hodnot v pokrmech ze školního stravování. Cílem studie bylo zjišťování, zda obsah makronutrientů a vybraných minerálních látek ve standardní velikosti oběda pro první stupeň, bude korespondovat s nutričním doporučením. Z výsledků je například patrné, že celkové energetické hodnoty obědů podávaných v některých jídelnách jsou nízké. Příčinou může být snaha uspokojit individuální požadavky strávníků, ale také snaha omezit plýtvání, a s tím související zmenšování velikosti porcí. Dále z výsledků vyplývá, že v obědech je nepřijatelné množství sodíku. Dotazované jídelny používají jodovanou sůl, a tudíž je v pokrmech vysoký obsah jódu. Pro zlepšení situace by bylo vhodné snížit použití soli a to by pak vedlo

i k optimálnímu přívodu jódu v pokrmech. V roce 2010 proběhla Studie zdraví a životního stylu dětí a školáků. Jedná se o celosvětový výzkum forem chování ovlivňující zdraví dětí a mládeže. Tematické okruhy se věnovaly výživě, pohybové aktivitě, úrazům, duševnímu zdraví a dalším. (16, 1)

V nedávno provedených studiích zaměřující se na plnění nutričního doporučení byly viditelné některé anomálie. Proto na přelomu roku 2018/2019 byl vytvořen odborníky návrh projektu „Nutriční plánování školních obědů“ s cílem zvýšit transparentnost plánování a kontrolu plnění nutričního doporučení. Projekt by měl být uskutečněn ve 3 letech. (41)

V dnešní době se jídelny často setkávají i s požadavky na dietní stravu a musí upravovat recepty jídel tak, aby vyhovovaly stravovacím požadavkům dětí. Především záleží na ochotě kuchařů a vedoucích pracovníků jídelny, zda poskytnou danou nabídku strávnickům. Navíc od roku 2015 je zákonem dána povinnost uvádět alergeny jednotlivých pokrmů, aby strávník věděl, jaké alergeny jednotlivá jídla obsahují. Avšak některé jídelny nemají dostatek finančních prostředků pro přípravu dietních jídel, a proto v těchto zařízeních je dovoleno přinášet si vlastní jídlo, které si žák uloží do chladničky a v době oběda je mu podáno ohřáté na talíři. (17, 18)

Dnes také přibývá počet žáků trpících obezitou, proto se některé jídelny snaží vypouštět ze své nabídky sladká a tučná jídla. Místo tučných a mastných příloh se snaží nalézt alternativní způsoby. Příkladem jsou luštěniny či kuskus. Mezi další rizikové faktory patří čím dál tím více sladkostí a nedostatečný pitný režim. Společnost si stěžuje na výskyt školních automatů poskytující nápoje, sladkosti a jiné „výživově nevhodné“ pokrmy. Školy se snažily omezit nabídku těchto automatů a koncem roku 2016 začala platit Vyhláška ministerstva školství 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školních zařízeních, tzv. pamlsková vyhláška. Ta výrazně omezuje sladkosti, sladké nápoje a nezdravé potraviny v automatech a školních bufetech. V roce 2018 došlo k její novelizaci (Vyhláška 160/2018 Sb., kterou se mění vyhláška 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách

a školních zařízeních). Dílčím prvkem vyhlášky je i seznam požadavků na obsah soli, cukru a tuku v potravinách. (13, 17, 19)

3.2 Ve světě

Školní stravování u nás a ve světě se od sebe významně liší. Ve Velké Británii došlo k vývoji školního stravování téměř ve stejnou dobu jako v České republice. Tedy mezi tento vývoj se nezapočítává stravování na středověkých anglických univerzitách. Počátkem 20. století bylo mnoho dětí podvyživených, hlavně ze sociálně slabých rodin, a to se stalo hlavním impulzem pro zavedení školního stravování. Dokonce po druhé světové válce byly obědy hrazeny v plné výši vládou. Avšak o dvacet let později se finanční odpovědnost přesunula na jednotlivé školní úřady, což vedlo k určování kvality a rozsahu poskytování služeb. Což následně vedlo k úbytku strávnicku. Až v 90. letech 20. století bylo ve Velké Británii zavedeno zákonem, tzv. spravedlivé financování podle finanční situace rodiny. Byla zřízena i Asociace místních orgánů pro zajišťování obědu, kterou tvoří sdružení provozovatelů, jež poskytují stravování ve školách. Cenu obědů určí místní školní úřad či dodavatel. (20)

Naproti tomu ve Spojených státech amerických existují záznamy o zajišťování obědů již v polovině 19. století díky činnosti dobrovolného ženského sdružení. Poté vznikl nadační fond rozvíjející školní stravování. Po překonání ekonomické krize federální vláda nakoupila přebytečné potraviny a některé druhy poskytovala v rámci programu školnímu stravování zdarma, což platí až dodnes. Školní obědy jsou připravované ze zmražených a konzervovaných potravin. Bylo uzákoněno, že obědy budou poskytovány všem, jenž o to projeví zájem, a dále byly stanoveny výživové dávky. Tudiž je k dispozici všem dětem a ministerstvo zemědělství určuje výživovou a spotřební normu a provozuje ho zcela neziskově. Zájem federální vlády Spojených států amerických poskytnout všem dětem školní stravování spustila situace s častým výskytem podvyživených dětí v chudých hospodářsky zaostalých regionech země. Naopak v dnešní době se jednotlivé státy potýkají s častým výskytem obezity. Proto se snaží děti naučit správnému stravování a samozřejmě i ve školních

jídelnách nastavit zdravější pokrmy. Podle místních výzkumů se prokázalo, že děti chodící na obědy, jsou pozornější a pečlivější, mají zvýšenou pozornost a zvládají složité úkoly. Nedílnou součástí je i spolupráce žáků celé třídy na kolektivních aktivitách. (20)

V Evropě například v Dánsku proběhla v roce 2010 průřezová studie v rámci HBSC (The Health Behavior in School-aged Children), která měla za cíl zjistit rozdíly mezi školami a třídami ve frekvenci obědvání žáků, sociodemografickou situací žáků, vliv pohlaví a věku. Bylo zjištěno, že nízká frekvence obědů je u 13 - 15letých chlapců ze střední a nízké sociální vrstvy. Dalším vlivem nízké četnosti obědů byla volná dostupnost kantýny a nepřítomností dozoru během oběda. (21)

V Norsku na 28 % základních a středních škol byl zřízen program školního ovoce. Tento program měl za cíl dostupnost ovoce a zeleniny pro žáky během školního vyučování. Získaná data ukazují, že došlo k zvýšení spotřeby u dětí ovoce a zeleniny ve sledovaných školách. (22)

4 Typy stravovacích zařízení ve školách

Existuje řada stravovacích zařízení poskytující strávnickům přístup ke kvalitní stravě.

1. **Školní jídelna** – vydává jídla, která sama připravuje, a také může připravovat pokrmy, která vydává výdejna
2. **Školní jídelna – vývařovna**, připravuje pokrmy v rámci školního stravování, které potom výdejna vydává
3. **Školní jídelna – výdejna**, vydává jídla v rámci školního stravování, která připravil jiný provozovatel stravovacích služeb (23)

Ve školních jídelnách se nejčastěji setkáváme s prvním typem, tedy školní jídelnou. Školní jídelna se musí řídit spotřebním košem, který určuje složení jídel, aby splňovaly výživové nároky. Pokrmy mohou být sestaveny z čerstvých potravin, ale je možné využívat mražené i konzervované potraviny (především zeleninu). Nedílnou součástí je i pestrý jídelníček. V příloze 1, Vyhlášky 107/2005 Sb., o školním stravování ve znění pozdějších předpisů, je například uvedena průměrná měsíční spotřeba vybraných druhů potravin, tak aby bylo dosaženo příslušných výživových norem. V příloze 2, Vyhlášky 107/2005 Sb. o školním stravování, je stanoveno možné rozpětí ceny dle věkových skupin. Pro strávnický ve věku 15 a více let je finanční limit 62 až 111 korun na den. I přes těžkost sestavit plnohodnotný jídelníček ze strany financí, je dětem a studentům poskytována strava za zlomek ceny, jelikož je z větší části financována, dotována státem. (12)

4.1 Stravování sociálně slabých dětí

Stále častěji se dnes setkáváme se situací, kdy rodiče dluží za obědy svých dětí nemalé částky. Proto dnes školy nejčastěji přistupují na možnost placení obědů předem. I přes veškerou snahu vycházet vstříc sociálně slabým, je stále častým obrázkem, že děti obědvají jen suché rohlíky nebo vůbec nic. (24)

Nepřítomnost obědů může u dětí vyvolat řadu nežádoucích změn v jejich sociálním a psychickém vývoji. Proto se do potíží s financováním školních obědů

zapojují i nejrůznější charitativní organizace. Mezi výrazné aktivity v dané oblasti patří například projekt Obědy pro školáky, který v roce 2014 zorganizovala společnost Světýlko z Brna. Díky ní byly 71 žákům zaplaceny obědy. (25)

Ministerstvo práce a sociálních věcí zavedlo ve školním roce 2015/2016 dotační program Obědy do škol nabízející bezplatné stravování ve školní jídelně pro děti ve věku od 3 do 15 ti let. Zákonní zástupci dítěte musí nejméně čtvrt roku dostávat dávky v hmotné nouzi. Potvrzení o pobírání dávek musí přinést do školy, která je zapojena do tohoto projektu. (26)

5 Prodejní automaty ve školách

5.1 Školní automaty

Od počátku 90. let minulého století byl zaznamenán rapidní nárůst potravinových a nápojových automatů do škol. Docházelo k poskytování velké nabídky žákům a studentům slazených a energeticky bohatých výrobků. Týká se to jak slazených, energeticky obohacených výrobků, tak i baget a sendvičů. Tím se tyto automaty stávají nebezpečným pro dnešní děti, jelikož přispívají k nárůstu obezity a špatným stravovacím návykům.

Školní automaty hrají významnou úlohu snadné a rychlé dostupnosti potravin pro žáky. Žáci či studenti mají kdykoliv k dispozici žádané, pro ně nejlepší, jídlo. Proto je často využívají jako nejlepší způsob zajištění si oběda. Škola by se měla podílet na vytváření správných stravovacích návyků a životního stylu, jež by si měli žáci odnést do života. Ale i v tomto bodě často narazíme na pochybení školy. Během hodin výchovy ke zdraví jim jsou poskytovány informace o správném pitném a stravovacím režimu, ale po hodinách jsou žáci vystaveni působení automatů, které je lákají širokou a pestrou nabídkou sladkostí a energeticky bohatých jídel. Bohužel to v dětech vzbuzuje důvěru, že konzumace těchto výrobků je dobrá a neškodná.

Ale pokud budou mít stále automaty s nezdravými a sladkými výrobky na dosah, povede to k stále se prohlubujícímu špatnému životnímu stylu, a s tím spjaté i celoživotní obezitě. (27)

5.1.1 Historie

První prodejní automat byl vytvořen ve Spojených státech amerických roku 1888, kdy se jednalo o automat na žvýkačky. Později se ve Francii, konkrétně v Paříži, začaly objevovat automaty na prodej nápojů. Avšak s rozšířením sortimentu se začalo až o 40 let později, kdy se v nich začaly prodávat sladkosti, nápoje a cigarety. (28)

V České republice se první automaty začaly objevovat okolo 50. let 20. století. Ty obsahovaly téměř totožné věci jako dnes. Největšího rozmachu

se dočkaly až v 90. letech 20. století díky politickým změnám a posílením importu do českých zemí. Tím automaty získaly rozsáhlý sortiment a popularitu. Začaly se vyskytovat ve firmách, ve veřejných prostorech a také školách. (28,29)

Díky časté kritice školních automatů a statistických dat o vzrůstající se dětské obezitě došlo ke změně. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky schválila 13. 2. 2015 novelu školního zákona. Od září 2016 vešla v platnost Vyhláška č. 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních (tzv. pamlsková vyhláška), jenž stanovila seznam obsahu cukru, soli a tuku ve výrobcích prodávajících ve školních automatech. Avšak od září 2018 platí novela této vyhlášky, tedy Vyhláška 160/2018 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních, která zmírňuje seznam. (13, 30)

Dnes se ve školách objevují nejrůznější programy pro podporu zdravější výživy žáků. Asi nejznámějším programem je „Happysnack“. Garantem projektu je Poradenské centrum Výživa dětí. Díky tomuto programu se ve školách objevily projekty „Ovoce a zelenina do škol“ a „Mléko do škol“. Automaty nabízejí polotučná mléka, čerstvé ovoce a zeleninu, ovocné tyčinky a sušenky. Projekt „Mléko do škol“ se koncem července 2017 sloučil s projektem „Ovoce a zelenina do škol“. (28,29)

5.1.2 Automaty ve školách v zahraničí

V některých zemích (Francii, Itálii, Velké Británii, Spojených státech americký a Finsku) se diskutuje o škodlivosti automatů ve škole. Vyskytují se podněty na jejich úplné zrušení nebo alespoň regulaci a kontrolu obsahu automatů. Přes to se ale v některých zemích stále propaguje přítomnost automatů. Například ve Spojených státech amerických argumentují tím, že zisk z automatů může vést k financování a rozvoji prospěšných projektů.

Ve Francii platí od roku 2005 úplný zákaz školních automatů na základních a středních školách. I přes přítomnost některých odpůrců tohoto zákona se podařilo zákon nepozměnit. Ve Francii se totiž stále rozrůstá prodej

fast-foodu a pro Francouze je stále důležité zachovat typickou francouzskou kuchyni a stolování.

Naproti tomu se v Itálii podařilo vyjmout ze školních automatů na základních školách veškeré sladké nápoje a sladkosti. Preferují zařazení čerstvého ovoce a jogurtů.

Ve Velké Británii se potýkají s vysokým výskytem obezity, a proto se rozhodli zakázat školním jídelnám podávání sycených slazených nápojů. I automaty jsou zakázány, ale jejich nabídka je korigována a musí odpovídat standardům. To se týká i nemocničních zařízení.

I ve Spojených státech amerických se potýkají s vysokým výskytem obezity, až extrémní. V jednotlivých federálních státech řeší tuto problematiku jinak. Například ve městě New York zavedli přísnou regulaci obsahu školních automatů, a to i ve veřejných automatech.

Ve Finsku je však situace úplně jiná. V této zemi má školní stravování velkou popularitu díky bezplatnosti školních obědů na základních školách. Panují zde přísné kontroly na zásady zdravé výživy a na nutriční hodnoty. Automaty sice zákon nezakazuje, avšak podléhají kontrole a školy dokonce mohou zakázat konzumaci sladkých nápojů a sladkostí na pozemku školy. V roce 2007 se Ministerstvo školství a sociálních věcí dohodlo se společnostmi Coca-Cola a Pepsi-Cola, že nebudou poskytovat své nápoje do školních automatů na základní školy. (27)

5.1.3 Legislativa školních automatů v České republice

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ukládá provozovateli stravovací služby v § 24 odst. 1 písm. c): „Zajistit, aby podávané pokrmy vyhovovaly mikrobiologickým a chemickým požadavkům, aby měly odpovídající smyslové vlastnosti a splňovaly výživové požadavky podle skupiny spotřebitelů, pro které jsou určeny.“ (31)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) zahrnuje Vyhlášku

č. 107/2005 Sb., o školním stravování, která stanoví: „Stravovací služby nad rámec § 4 (dále jen „jiné stravovací služby“) poskytované strážníkům musí odpovídat zásadám zdravé výživy a podávaný sortiment nesmí obsahovat alkoholické nápoje a tabákové výrobky.“ (32)

Od září 2016 začala platit Vyhláška 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních (tzv. pamlsková vyhláška), která byla zařazena do Sbírky zákonů. V této vyhlášce se vymezují požadavky na potraviny včetně nápojů, které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních. A od školního roku 2018/2019 začala platit novela výše uvedené vyhlášky, tedy Vyhláška 160/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních. Zmírňuje přísné normy na obsah cukru, tuku a solí v potravinách povolených ve školních bufetech a automatech. (13,33)

6 Edukační a intervenční projekty

6.1 Projekty zaměřené na personál školních jídelen

- **Zdravá školní jídelna**

Projekt usiluje o zavedení pestrého, nutričně bohatého a chutného jídla ve školních jídelnách. Tento úspěšný projekt je postaven na třech pilířích. Prvním je vzdělaný personál jídelny, který se naučí sestavovat pestrý jídelníček. Snaží se personálu školní jídelny poskytnout srozumitelnou formou komplexní znalosti z oblasti výživových doporučení. Další součástí je i informovanost žáků pomocí výzdoby jídelny a jejich edukací během vyučování. Posledním a velice důležitým je i pedagogický sbor, který by měl jít příkladem, a také spolupracovat se školní jídelnou.

Tento projekt podporuje Ministerstvo zdravotnictví a na vzniku se podílejí odborníci Státního zdravotního ústavu a hygienici. (34)

6.2 Dotační programy obohacující výživu dětí

- **Mléko do škol**

Tento projekt se snaží podpořit konzumaci mléka a mléčných výrobků u žáků základních škol, kdy žáci dostávají neochucené mléko dvakrát za měsíc zcela zdarma. Mají možnost si za menší doplatek zakoupit ve školních automatech i mléka ochucená. Od školního roku 2018/2019 jsou vyčleněny z dotačního systému střední školy a gymnázia. Od konce července 2017 se projekt sloučil s projektem „Ovoce a zelenina do škol“.

Projekt probíhá pod záštitou Státního zemědělského a intervenčního fondu, který náleží pod Ministerstvo zemědělství. (35)

- **Ovoce a zelenina do škol**

Cílem tohoto projektu je zvýšení konzumace ovoce a zeleniny, a tím i vytvořit u dětí stravovací návyky a bojovat proti dětské obezitě. Nárok na dotační

projekt má každý žák základní školy. Během výuky a tematických akcí by měli žáci být seznámeni se správnými stravovacími návyky.

Tento projekt je spolufinancován ze 73 % Evropskou unií a 27 % Českou republikou. Projekt náleží pod Ministerstvo zemědělství a Státního zemědělského intervenčního fondu. Dále se na realizaci má podíl i Ministerstvo školství a tělovýchovy, Ministerstvo financí a Ministerstvo zdravotnictví. (36)

6.3 Projekty zaměřené na edukaci dětí

- Pohyb a výživa - „ Pokusné ověřování účinnosti programu zaměřeného na změny v pohybovém a výživovém režimu žáků základních škol.“

Tento program byl vytvořen na podporu zdravých pohybových a stravovacích návyků u dětí 1. stupně základních škol. Má za cíl vyvolat pohybové a výživové změny žáků ve škole a mimo školu. Tím by došlo k nárůstu tělesné zdatnosti a zlepšení zdraví dětí. Je založen na šesti prioritách (pravidelnost, pestrost, přiměřenost, příprava a pitný režim). Dále byla sestavena pyramida pohybu pro děti a pyramida výživy pro děti.

Nositelem projektu je Národní ústav pro vzdělávání a jedná se o edukační projekt Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro 1. stupeň základní školy. (37)

- Zdravá abeceda

Tento vzdělávací program slouží k podpoře zdravého životního stylu dětí. Cílem je podpořit stravovací návyky dětí a jejich rodiny. Je vybudován na podpoře kompetencí dětí pro jejich nezávislá rozhodnutí a s tím související řízení jejich životosprávy. Děti získají znalosti o potravinách, o možnosti zdravého prostředí, ve kterém vyrůstají, tedy podílet se na jejím vytváření společně s rodiči. Garante projektu je Aisis o. s. (38)

- Zdraví do škol

Zdraví do škol je určen pro mateřskou, základní a střední školu. Snaží se zábavnou formou naučit žáky, jejich rodiče a zaměstnance školy zásady životního stylu. Vše probíhá ve formách seminářů, které jsou vytvářeny na míru dané školy. Partnery projektu je Institut zdravého životního stylu s. r. o., Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR a Poradna Nutrifit. (39)

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Cíle práce

Cílem dotazníkového šetření v rámci této bakalářské práce je zjistit, jaké je využívání školní jídelny a automatů a spokojenost žáků se školním stravováním na dvou tábořských středních školách (zdravotnické škole a soukromém gymnáziu) a porovnat výsledky u žáků 1. ročníků a 4. ročníků jednotlivých škol s různým způsobem poskytování školních obědů.

8 Výzkumné otázky a hypotézy

Na základě vlastní zkušenosti a znalosti dotazovaných škol, jsem stanovila následující hypotézy.

Hypotéza 1: Domnívám se, že více žáků soukromého gymnázia, kam se obědy dováží, bude nespokojeno s úpravou jídla v porovnání s žáky SZŠ, kde je jídlo připravováno ve školní jídelně. Má domněnka vychází z mého předchozího studia na této škole.

Hypotéza 2: Domnívám se, že žáci soukromého gymnázia budou nespokojeni s časem určeným pro oběd. Má domněnka vychází z mého předchozího studia na této škole.

Hypotéza 3: Domnívám se, že žáci zdravotnické školy budou více využívat školní automaty pro zakoupení oběda než žáci na soukromém gymnáziu. Tato domněnka vychází ze skutečnosti, že žáci zdravotnické školy do školy dojíždějí ze vzdálenějších měst a vesnic, a tudíž na zajištění oběda nemají dostatek času.

Hypotéza 4: Domnívám se, že žáci 1. ročníků budou častěji obědovat ve školní jídelně než žáci 4. ročníků.

9 Metodika

9.1 Sběr dat

Dotazníkové šetření probíhalo po souhlasu ředitelek na dvou středních školách ve městě Tábor - na Táborském soukromém gymnáziu se Základní školou, s. r. o. (TABSG) a na Střední zdravotnické škole (SZŠ). Dotazník byl anonymní a byl rozdán žákům 1. a 4. ročníků těchto škol v dubnu 2019.

Dotazník (viz Příloha) byl vytvořen po inspiraci z předchozích dotazníkových šetření bakalářských prací na podobná témata (20, 44, 45). Velká část otázek byla vytvořena na základě vlastních předpokladů a zkušeností. Celkem dotazník obsahuje 25 otázek. Při přípravě dotazníku bylo hleděno na srozumitelnost a obtížnost sestavených otázek. V úvodní části byli respondenti seznámeni s účelem dotazníku. První otázky sloužily k identifikaci respondentů (pohlaví, věk, škola, ročník). V dalších pěti otázkách jsou dotazováni na stravovací režim v souvislosti se školní docházkou (snídaně, svačiny, obědy). Zbývajících 16 otázek je věnováno využívání školní jídelny. Dotazovala jsem se, zda ji navštěvují každý den, jestli jsou spokojeni s určeným časem na oběd, nabídkou jídelníčku a úpravou jídla. Dále jsem se dotazovala, zda žáci využívají školní automaty k pořízení svačiny či oběda.

Na zdravotnické škole jsou obědy připravovány ve společné jídelně pro tuto školu a průmyslovou školu. Na Táborském soukromém gymnáziu je k dispozici pouze školní jídelna – výdejna. Do této školy se obědy dováží a žákům je umožněna nabídka výběru jídla i formou školních automatů. Na obou školách jsou k dispozici automaty obsahující sladké nápoje a potraviny, bagety, brambůrky, solené tyčinky a mnoho dalšího.

Pro vytvoření samotného dotazníku jsem využila program *Formuláře Google*. Po získání vyplněných dotazníků proběhl ruční zápis do elektronické podoby. Na základě získaných dat v programu *Microsoft Excel* byly později vytvořeny grafy a kontingenční tabulky s výsledky. Statistické zpracování dat jsem konzultovala s RNDr. Alenou Fialovou z Ústavu epidemiologie a biostatistiky. S ohledem na malý počet respondentů nebyly statisticky

hodnoceny rozdíly mezi podskupinami souboru (žáci 1. a 4. ročníků jednotlivých škol).

9.2 Charakteristika souboru

Na Táborském soukromém gymnáziu byl dotazník rozdán jedné třídě 1. ročníku a žáků 4. ročníku a oktávy. Na Střední zdravotnické škole byl rozdán dotazník žákům dvou tříd 1. a 4. ročníku. Celkem na obou školách bylo rozdáno a vybráno 136 dotazníků.

Návratnost dotazníků je 100 %. Návratnost byla způsobena tím, že jsem osobně byla při rozdávání a sběru dotazníků a žáci ochotně spolupracovali.

Tabulka č. 1 uvádí počet žáků v jednotlivých školách a ročnících.

Tabulka č. 1:

V jakém ročníku studujete?	Na jaké škole studujete?		
	Gymnázium	Střední zdravotnická škola	Celkový součet
1. ročník/ kvinta	23	52	75
4. ročník/ oktáva	23	38	61
Celkový součet	46	90	136

10 Výsledky

V této kapitole uvádím v grafech souhrnné výsledky pro celý soubor a v tabulkách výsledky podle jednotlivých škol a ročníků.

Graf č. 1: Snídaně

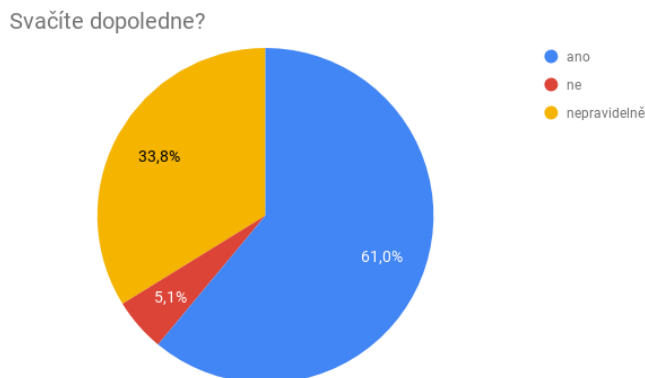

Celkem ze všech dotazovaných žáků snídá pravidelně 33,1 % a nepravidelně 38,2 % (graf číslo 1). Na TABSG snídá pravidelně 43,5 % žáků 1. ročníku a 34,8 % 4. ročníků. Avšak 39,1 % žáků 4. ročníků vůbec nesnídá. I na SZŠ jsou viditelné rozdíly mezi jednotlivými ročníky. Ve 4. ročnících snídá pravidelně 23,7 % a vůbec nesnídá 34,2 % (tabulka č. 2)

Tabulka č. 2: Snídaně

		Snídáte každé ráno?		
Škola	Ročník	ano, každý den	ano, nepravidelně	ne, vůbec
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	43,5 %	30,4 %	26,1 %
	4. ročník/ oktáva	34,8 %	26,1 %	39,1 %
Gymnázium: celkem		39,1 %	28,3 %	32,6 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	34,6 %	44,2 %	21,2 %
	4. ročník/ oktáva	23,7 %	42,1 %	34,2 %
Střední zdravotnická škola: celkem		30,0 %	43,3 %	26,7 %
Celkový součet		33,1 %	38,2 %	28,7 %

Graf č. 2: Dopolnední svačina

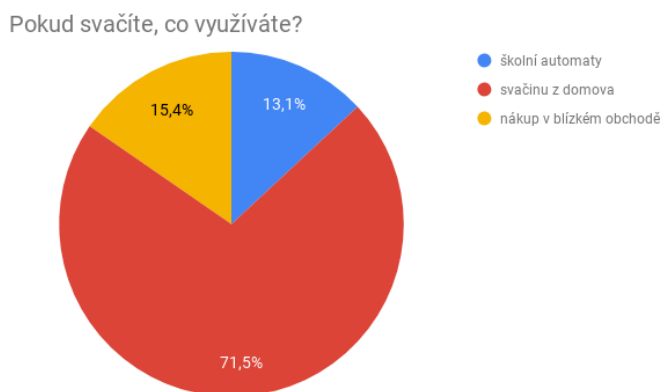

Tabulka č. 3 uvádí, že dopoledne svačí téměř stejné procento žáků dotazovaných škol (TABSG 60,9 %, SZŠ 61,1 %). U žáků TABSG je viditelný rozdíl mezi ročníky. V 1. ročníku snídá 73,9 % a ve 4. ročnících už jen 47,8 % respondentů. Na SZŠ se spíše jedná o nepatrné rozdíly.

Tabulka č. 3: Dopolnední svačina

		Svačíte dopoledne?		
Škola	Ročník	ano	ne	nepravidelně
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	73,9 %	0 %	26,1 %
	4. ročník/ oktáva	47,8 %	8,7 %	43,5 %
Gymnázium: celkem		60,9 %	4,3 %	34,8 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	59,6%	7,7 %	32,7 %
	4. ročník/ oktáva	63,2 %	2,6 %	34,2 %
Střední zdravotnická škola: celkem		61,1 %	5,6 %	33,3 %
Celkový součet		61,0 %	5,1 %	33,8 %

Graf č. 3: Zajištění dopolední svačiny

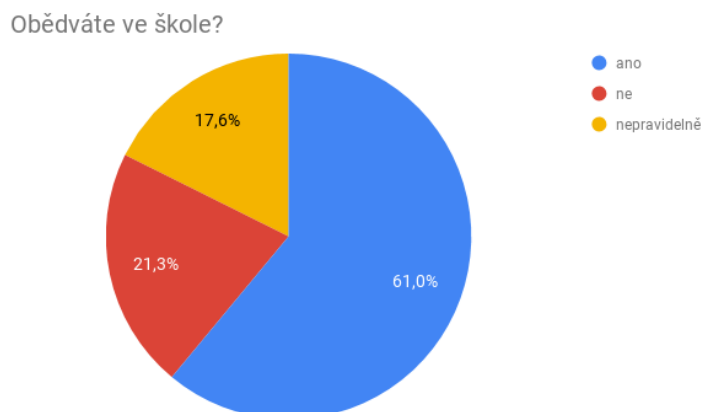

Tabulka č. 4 ukazuje na možné zajištění svačiny u žáků, kteří svačí dopoledne ve škole. Možnost zakoupení svačiny ve školním automatu využije jen 6,7 % dotazovaných žáků TABSG. Na SZŠ tuto možnost použije 16,5 % žáků. Při porovnání jednotlivých ročníků, je viditelný nárůst podíl studentů, kteří si zakoupí svačinu ve školním automatu. Na TABSG se jedná o nárůst o 4,8 % a na SZŠ o 9,1 %. Z tabulky je patrný pokles využívání domácí svačiny u žáků při porovnání žáků 1. a 4. ročníků u obou škol.

Tabulka č. 4: Zajištění dopolední svačiny

		Pokud svačíte, co využíváte?		
Škola	Ročník	školní automaty	svačinu z domova	nákup v blízkém obchodě
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	4,3 %	87,0 %	8,7 %
	4. ročník/ oktáva	9,1 %	81,8 %	9,1 %
Gymnázium: celkem		6,7 %	84,4 %	8,9 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	12,5 %	66,7 %	20,8 %
	4. ročník/ oktáva	21,6 %	62,2 %	16,2 %
Střední zdravotnická škola: celkem		16,5 %	64,7 %	18,8 %
Celkový součet		13,1 %	71,5 %	15,4 %

Graf č. 4: Využívání oběda ve škole

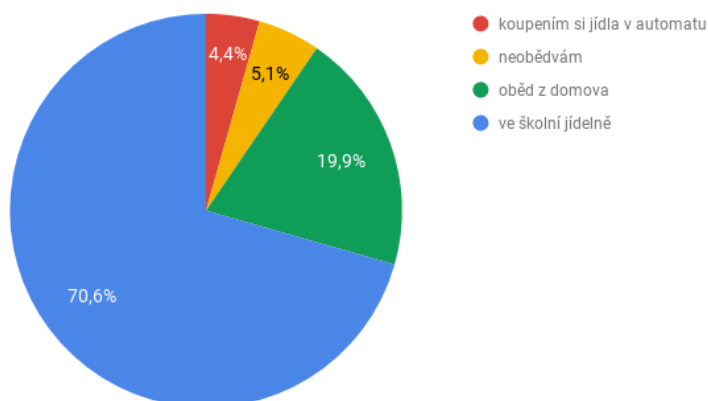
Z výsledků vyplývá, že 61 % všech dotazovaných obědvá ve škole. U obou škol došlo k výraznému poklesu podílu žáků, kteří obědvají ve škole při porovnání 1. a 4. ročníků. V 1. ročníku TABSG obědvá 65 % žáků a ve 4. ročnících jen 35 % žáků. Na SZŠ v 1. ročnících obědvá ve škole 85 % žáků a ve 4. ročnících už jen 42 % žáků. Na SZŠ vzrostl počet žáků, kteří neobědvají vůbec, o 26 %.

Tabulka č. 5: Využívání oběda ve škole

		Obědváte ve škole?		
Škola	Ročník	ano	ne	nepravidelně
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	65 %	26 %	9 %
	4. ročník/ oktáva	35 %	35 %	30 %
Gymnázium: celkem		50 %	30 %	20 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	85 %	6 %	10 %
	4. ročník/ oktáva	42 %	32 %	26 %
Střední zdravotnická škola: celkem		67 %	17 %	17 %
Celkový součet		61 %	21 %	17,6 %

Graf č. 5: Zajištění oběda

Jakým způsobem si nejčastěji zajišťujete oběd?

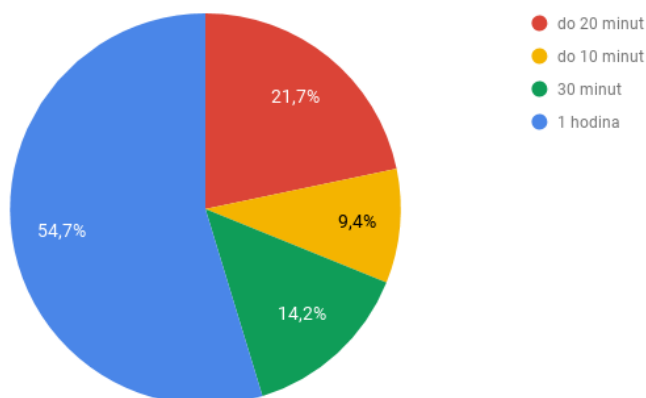
Na obou školách obědvá ve školní jídelně celkem 70,6 % žáků. I zde je dobře viditelný pokles podílu žáků, kteří obědvají ve školní jídelně, mezi jednotlivými ročníky u obou škol. U obou škol vzrůstá podíl obědů z domova (TABSG o 17,4 % a na SZŠ o 16,7 %) při porovnání 1. a 4. ročníků. Naopak klesá využití obědů ve školní jídelně. Využívání školních automatů pro zajištění oběda je u obou škol nízké. Na TABSG je využívá 4,3 % žáků a na SZŠ 4,4 %.

Tabulka č. 6: Zajištění oběda

		Jakým způsobem si nejčastěji zajišťujete oběd?			
Škola	Ročník	koupením si jídla v automatu	neobědvám	oběd z domova	ve školní jídelně
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	8,7 %	0 %	17,4 %	73,9 %
	4. ročník/ oktáva	0 %	8,7 %	34,8 %	56,5 %
Gymnázium: celkem		4,3 %	4,3%	26,1 %	65,2 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	1,9 %	0 %	9,6 %	88,5 %
	4. ročník/ oktáva	7,9 %	13,2 %	26,3 %	52,6 %
Střední zdravotnická škola: celkem		4,4 %	5,6 %	16,7 %	73,3 %
Celkový součet		4,4 %	5,1 %	19,9 %	70,6 %

Graf č. 6: Délka přestávky na oběd

Jak dlouhou máte přestávku na oběd?

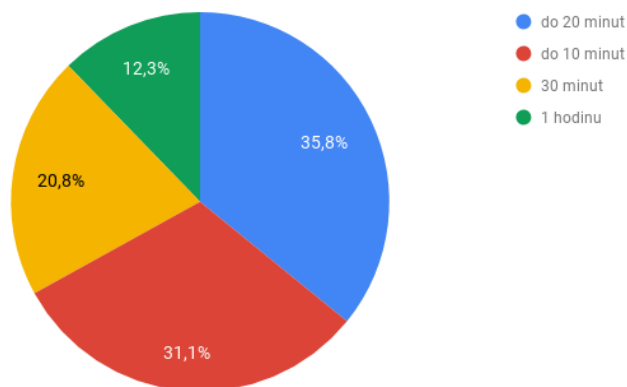
Tabulka č. 7 uvádí přestávku na oběd do 20 minut u 68,8 % žáků TABSG. 52,9 % žáků 1. ročníku má přestávku do 10 minut a naopak 93,3 % žáků 4. ročníků má přestávku na oběd do 20 minut. Oproti tomu 78,4 % žáků SZŠ má pro svůj oběd určený čas 1 hodinu a 20,3 % 30 minut. Každá škola má vyhrazený čas na oběd odlišně. Na TABSG je vymezen čas na oběd pouze okolo 20 minut mezi jednotlivými hodinami. I na SZŠ žáci chodí na oběd mezi vyučujícími hodinami, ovšem zde je vyčleněna samostatná hodina (45 minut).

Tabulka č. 7: Délka přestávky na oběd

		Jak dlouhou máte přestávku na oběd?			
Škola	Ročník	do 20 minut	do 10 minut	30 minut	1 hodina
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	47,1 %	52,9 %	0 %	0 %
	4. ročník/ oktáva	93,3 %	6,7 %	0 %	0 %
Gymnázium: celkem		68,8 %	31,3 %	0 %	0 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	2,1 %	0 %	8,3 %	89,6 %
	4. ročník/ oktáva	0 %	0 %	42,3 %	57,7 %
Střední zdravotnická škola: celkem		1,4 %	0 %	20,3 %	78,4 %
Celkový součet		21,7 %	9,4 %	14,2 %	54,7 %

Graf č. 7: Čas na konzumaci oběda

Kolik času máte na snědení oběda?

Čas na konzumaci oběda mělo 71,9 % žáků TABSG gymnázia pouhých 10 minut. Je to dáno především krátkou dobou určenou na oběd, jak vyplývá z předešlé otázky. Avšak i zde jsou viditelné rozdíly mezi jednotlivými ročníky. V 1. ročnicích má 52,1 % žáků na snědení oběda do 20 minut a ve 4. ročnicích 53,8 % žáků 30 minut.

Tabulka č. 8: Čas na konzumaci oběda

		Kolik času máte obvykle na snědení oběda?			
Škola	Ročník	do 20 minut	do 10 minut	30 minut	1 hodinu
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	23,5 %	76,5 %	0 %	0 %
	4. ročník/ oktáva	33,3 %	66,7 %	0 %	0 %
Gymnázium: celkem		28,1 %	71,9 %	0 %	0 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	52,1 %	14,6 %	16,7%	16,7%
	4. ročník/ oktáva	15,4 %	11,5 %	53,8%	19,2%
Střední zdravotnická škola: celkem		39,2 %	13,5 %	29,7%	17,6%
Celkový součet		35,8 %	31,1 %	20,8 %	12,3 %

Graf č. 8: Spokojenost s časem na konzumaci oběda

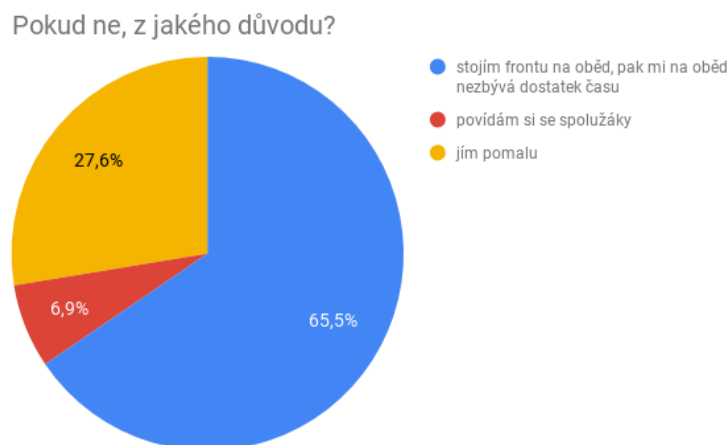

Z výsledků prezentovaných v tabulce č. 9 je jasně patrná nespokojenost žáků TABSG s časem na sněžení oběda. 78,1 % žáků nepovažuje určený čas za vyhovující. Naproti tomu 95,9 % žáků SZŠ považuje čas na konzumaci oběda za vyhovující, jen 4,1 % není spokojeno s tímto časem. Rozdíly mezi jednotlivými ročníky na obou školách nejsou výrazné.

Tabulka č. 9: Spokojenost s časem na konzumaci oběda

		<i>Považujete čas na sněžení oběda za vyhovující?</i>	
<i>Škola</i>	<i>Ročník</i>	většinou ne	většinou ano
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	82,4 %	17,6 %
	4. ročník/ oktáva	73,3 %	26,7 %
Gymnázium: celkem		78,1 %	21,9 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	4,2 %	95,8 %
	4. ročník/ oktáva	3,8 %	96,2 %
Střední zdravotnická škola: celkem		4,1 %	95,9 %
Celkový součet		26,4 %	73,6 %

Graf č. 9: Důvody nespokojenosti s časem na konzumaci oběda

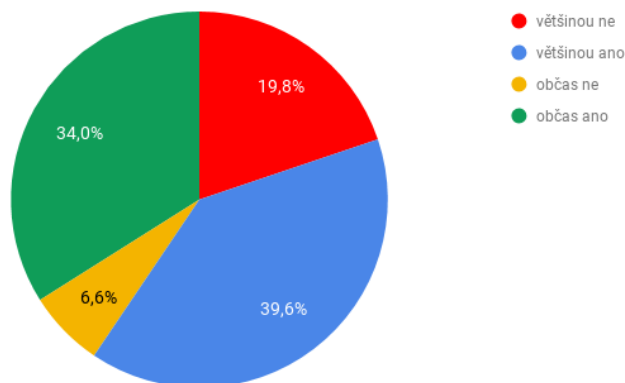
Podle tabulky č. 10 celkem 69,2 % žáků TABSG a 33,3 % žáků SZŠ nepovažuje čas určený na oběd za vyhovující z důvodu stání ve frontě na oběd. Nepatrné procento žáků SZŠ nepovažuje čas za vyhovující. Na otázku odpověděli jen 3 žáci ze všech dotazovaných žáků této školy.

Tabulka č. 10: Důvody nespokojenosti s časem na konzumaci oběda

		Pokud ne, z jakého důvodu?		
Škola	Ročník	stojím frontu na oběd, pak mi na oběd nezbyvá dostatek času	povídám si se spolužáky	jím pomalu
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	64,3 %	0 %	35,7 %
	4. ročník/ oktáva	75,0 %	8,3 %	16,7 %
Gymnázium: celkem		69,2 %	3,8 %	26,9 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	50,0 %	50,0 %	0 %
	4. ročník/ oktáva	0 %	0 %	100,0 %
Střední zdravotnická škola: celkem		33,3 %	33,3 %	33,3 %
Celkový součet		65,5 %	6,9 %	27,6 %

Graf č. 10: Spokojenost s nabídkou jídelníčku

Jste spokojeni s nabídkou jídelníčku?

V celém souboru je 39,6 % respondentů většinou spokojeno, 34 % občas spokojeno a 19,8 % většinou není spokojeno (graf č. 10).

Podíl žáků nespokojených s nabídkou jídelníčku je více než dvojnásobný u žáků TABSG (31,3 %) v porovnání se žáky SZŠ (14,9 %). Vyšší podíl nespokojených žáků byl vyšší ve 4. ročnících obou škol (viz tabulka č. 11)

Tabulka č. 11: Spokojenost s nabídkou jídelníčku

		Jste spokojeni s nabídkou jídelníčku?			
Škola	Ročník	většinou ne	většinou ano	občas ne	občas ano
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	29,4 %	23,5 %	11,8 %	35,3 %
	4. ročník/ oktáva	33,3 %	26,7 %	6,7 %	33,3 %
Gymnázium: celkem		31,3 %	25,0 %	9,4 %	34,4 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	12,5 %	45,8 %	8,3 %	33,3 %
	4. ročník/ oktáva	19,2 %	46,2 %	0 %	34,6 %
Střední zdravotnická škola: celkem		14,9 %	45,9 %	5,4 %	33,8 %
Celkový součet		19,8 %	39,6 %	6,6 %	34 %

Graf č. 11: Spokojenost s týdenní nabídkou školního oběda

Jste spokojeni se sestavením týdenní nabídky školního oběda?

Z grafu č. 11 je patrné, že 80,2 % všech respondentů je spokojeno jen v určité dny. Tabulka č. 12 uvádí vyšší podíl žáků TABSG (9,4 %), kterým zcela nevyhovuje týdenního sestavení jídelníčku v porovnání s žáky SZŠ (5,4 %). Nižší podíl žáků TABSG (75 %) je spokojeno jen v určité dny v porovnání s žáky SZŠ (82,4 %). Nižší podíl žáků 4. ročníků (TABSG 6,7 %, SZŠ 3,8%) nevyhovuje sestavení týdenní nabídky v porovnání s žáky 1. ročníků (TABSG 11,8 %, SZŠ 6,3%) obou škol. Plně spokojeno s týdenní nabídkou je též nižší podíl žáků 4. ročníků (TABSG 6,7 %, SZŠ 7,7 %) v porovnání s žáky 1. ročníků (TABSG 23,5 %, SZŠ 14,6 %) obou škol.

Tabulka č. 12: Spokojenost s týdenní nabídkou školního oběda

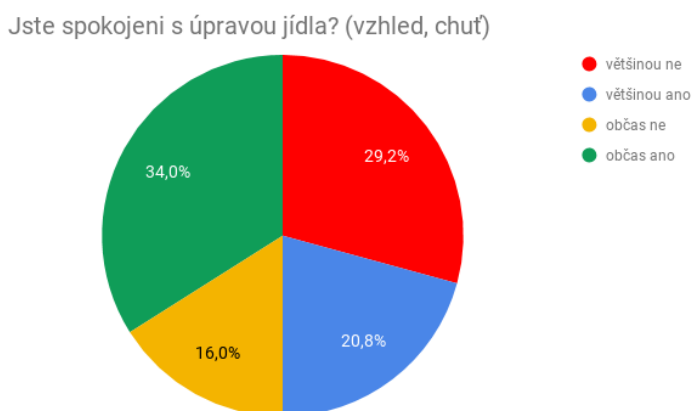
		<i>Jste spokojeni se sestavením týdenní nabídky školního oběda?</i>		
<i>Škola</i>	<i>Ročník</i>	<i>zcela mi nevyhovuje sestavení jídelníčku</i>	<i>jsem spokojen/a jen v určité dny</i>	<i>ano, jsem plně spokojen/a</i>
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	11,8 %	64,7 %	23,5 %
	4. ročník/ oktáva	6,7 %	86,7 %	6,7 %
Gymnázium: celkem		9,4 %	75,0 %	15,6 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	6,3 %	79,2 %	14,6 %
	4. ročník/ oktáva	3,8 %	88,5 %	7,7 %
Střední zdravotnická škola: celkem		5,4 %	82,4 %	12,2 %
Celkový součet		6,6 %	80,2 %	13,2 %

Tabulka č. 13 uvádí návrhy na změnu týdenní nabídky oběda, které žáci uváděli v otevřené odpovědi. Celkem bylo získáno 19 odpovědí od 19 žáků (13,97 % respondentů). Po sloučení podobných odpovědí jsem získala celkem 10 návrhů na změnu.

Tabulka č. 13: Návrhy na změnu týdenní nabídky školního oběda

Pokud nejste spokojeni, co byste změnili?	n
pestrost, kvalita potravin a vyvážený jídelníček	5
téměř vše	1
větší porce	1
občas zdravější alternativu jídel	1
kuchaře	2
méně tučného a ošklivého masa	2
nabídka jídla	3
čerstvost a chuť jídla	2
více vegetariánských a veganských jídel	1
méně masa	1
celkem	19

Graf č. 12: Spokojenost s úpravou jídla (vzhled, chuť)

Tabulka č. 14 uvádí výrazné rozdíly ve spokojenosti s úpravou jídla mezi školami a jednotlivými ročníky. Na TABSG byl zjištěn vyšší podíl většinou nespokojených žáků u celého souboru školy (37,5 %) v porovnání se SZŠ (25,7 %) a u 1. ročníku (41,2 %) v porovnání s žáky 4. ročníků (33,3 %) TABSG. Naopak u SZŠ byl zjištěn vyšší podíl většinou nespokojených žáků u 4. ročníků (34,6 %) v porovnání s 1. ročníky (20,8 %).

Tabulka č. 14: Spokojenost s úpravou jídla (vzhled, chuť)

		<i>Jste spokojeni s úpravou jídla? (vzhled, chuť)</i>			
<i>Škola</i>	<i>Ročník</i>	většinou ne	většinou ano	občas ne	občas ano
Gymnázium	1. ročník/ kvinta	41,2 %	29,4 %	23,5 %	5,9 %
	4. ročník/ oktáva	33,3 %	13,3 %	13,3 %	40,0 %
Gymnázium: celkem		37,5 %	21,9 %	18,8 %	21,9 %
Střední zdravotnická škola	1. ročník/ kvinta	20,8 %	12,5 %	18,8 %	47,9 %
	4. ročník/ oktáva	34,6 %	34,6 %	7,7 %	23,1 %
Střední zdravotnická škola: celkem		25,7 %	20,3 %	14,9 %	39,2 %
Celkový součet		29,2 %	20,8 %	16 %	34 %

11 Diskuze

Výsledky dotazníkového šetření u dvou středních škol potvrdily hypotézu číslo 1 „ Domnívám se, že více žáků soukromého gymnázia, kam se obědy dováží, bude nespokojeno s úpravou jídla v porovnání s žáky SZŠ.“ Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 37,5 % respondentů TABSG je většinou nespokojeno s úpravou jídla v porovnání s žáky SZŠ (25,7 %).

Na TABSG byl zjištěn vyšší podíl většinou spokojených žáků u celého souboru školy (21,9 %) v porovnání se SZŠ (20,3 %) a u 1. ročníku (29,4 %) v porovnání s žáky 4. ročníků (13,3 %) TABSG. Naopak u SZŠ byl zjištěn vyšší podíl většinou spokojených žáků u 4. ročníků (34,6 %) v porovnání s 1. ročníky (12,5 %). Také z tabulky č. 13 vyplývá, že žáci obou škol by rádi změnili například pestrost a kvalitu potravin, a nabídku jídel. Ovšem přes možnost otevřené odpovědi jsem tedy očekávala velké množství návrhů na zlepšení.

Hypotéza číslo 2 „ Domnívám se, že žáci soukromého gymnázia budou nespokojeni s časem určeným pro oběd“, byla potvrzena. Celkem 78,1 % žáků TABSG není spokojeno s časem určeným na oběd. Konkrétně 82,4 % žáků 1. ročníku a 73,3 % 4. ročníků. Je to dáno především časem stráveným ve frontě na oběd, a tudíž jim nezbyvá dostatek času na samotné jídlo. Žáci jsou limitováni další vyučující hodinou nebo zavřením jídelny.

Oproti tomu na SZŠ je celkem 95,9 % respondentů většinou spokojeno. Celkem 71,9 % žáků TABSG má na samotnou konzumaci oběda pouze 10 minut. I při mém předchozím studiu na této škole bylo běžné jen 5 minut na snědení oběda.

Hypotézu číslo 3 „ Domnívám se, že žáci zdravotnické školy budou více využívat školní automaty pro zakoupení oběda než studenti soukromého gymnázia“, nemohu potvrdit. Celkem 4,4 % žáků SZŠ využívá k zakoupení oběda školní automaty v porovnání s žáky TABSG (4,3 %). Jedná se o nepatrný rozdíl.

Na SZŠ je vyšší podíl žáků 4. ročníků (7,9 %) jenž si kupuje svačinu v automatech, než tomu je u žáků 1. ročníků (1,9 %). Také při porovnání 1. a 4. ročníků obou škol vzrostl podíl žáků, kteří si přinášejí oběd z domova. (TABSG o 17,4 % a na SZŠ o 16,7 %). Domnívám se, že žáci jsou si dobře vědomi důležitosti oběda, a proto volí tuto možnost.

U hypotézy číslo 4 „ Domnívám se, že žáci 1. ročníků budou častěji obědvat ve školní jídelně než žáci 4. ročníků“, došlo k jejímu potvrzení. Na TABSG obědvá ve školní jídelně 73,9 % žáků 1. ročníku, ve 4. ročnících jen 56,5 %. I na SZŠ více žáků 1. ročníků obědvá ve školní jídelně oproti 4. ročníkům. 88,5 % žáků 1. ročníků a 52,6 % 4. ročníků. 70,6 % žáků 1. ročníků zodpovědělo, že k zajištění oběda využívají školní jídelnu. K potvrzení hypotézy došlo v otázce číslo 11. Výsledky mohou odrážet správné vedení žáků základních škol k využívání školních obědů.

Z výsledků je dobře patrný pokles podílu obědů ve školní jídelně při porovnání 1. a 4. ročníků u obou škol (TABSG o 17 % a na SZŠ o 35,9 %).

Z důvodu nízkého počtu respondentů nebylo provedeno statistické zhodnocení rozdílů v odpovědích mezi žáky obou škol i ročníků.

12 Závěr

Výsledky této studie poukázaly na nespokojenost žáků táborského soukromého gymnázia se školním stravováním. Výsledky budou předloženy vedení gymnázia ke zvážení případných změn. Doporučila bych zajistit žákům delší přestávky na oběd. Domnívám se, že tato změna by pomohla zlepšit spokojenost žáků a došlo by také k nárůstu využívání školních obědů. Dále by škola mohla zlepšit skladbu a pestrost jídel a v některé dny zařadit zdravější alternativu jídel. Ovšem, co gymnázium nemůže změnit, je dovoz oběda. Provoz školy neumožňuje přípravu oběda v samotné budově.

Na podkladě výsledků u žáků Střední zdravotnické školy nebyly zjištěny výrazné nedostatky ve spokojenosti se stravovacími službami na této škole.

13 Souhrn

V bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku školního stravování.

V teoretické části je popsána historie i současnost školního stravování u nás a ve světě, legislativní opora a úroveň školního stravování na území naší republiky i ve světě. Následuje popsání typů stravovacích zařízení, problematiky školních automatů, edukačních a intervenčních programů zaměřených na oblast školního stravování.

Cílem praktické části bakalářské práce bylo porovnat spokojenost se školním stravováním, využívání školních jídelen a automatů u žáků dvou středních škol v Táboře. V dubnu 2019 bylo provedeno dotazníkové šetření u 136 respondentů. Dotazník zjišťoval stravovací režim žáků ve škole, využívání nabídky školních obědů a školních automatů, spokojenost s časem na oběd, úpravou a nabídkou jídel ve školních jídelnách a automatech. Na základě získaných výsledků jsem provedla srovnání odpovědí žáků 1. a 4. ročníků obou škol. Výsledky poukazují na rozdíly ve spokojenosti s časem na oběd a nabídkou školních jídelen a úpravou obědů mezi žáky 1. a 4. ročníků Střední zdravotnické školy v Táboře a Táborského soukromého gymnázia a Základní školy, s. r. o.. Rozdíly jsou pouze orientační, protože s ohledem na velikost podskupin nebyla provedena statistická analýza dat.

14 Summary

In my bachelor thesis I focused on the issue of school catering.

In the theoretical part, history and present of school catering in our country and abroad, legislative support as well as the level of school catering both in our country and abroad are described. Describing types of school catering institutions, food machines issues, educative and school food intervention programmes follow.

The aim of the practical part was to compare the rate of satisfaction with the school catering, using school canteens and food machines at two secondary schools in Tábor. In April 2019, a questionnaire survey with 136 respondents was carried out. Students were asked about their food regime, using school canteens and food machines, their satisfaction with lunch time, food offer and processing both in school canteens and food machines. On the basis of the acquired results, I compared the answers of the 1st and 4th grades' students from both schools. The survey results show differences in satisfaction with lunch time and school canteens offer as well as food processing between the students of 1st and 4th grades at Secondary Medical School in Tábor and Soukromé Gymnázium and Základní škola, s. r. o. in Tábor. The results are only indicative, as the statistical analysis of the data was not carried out with regard to the size of the subgroups.

15 Seznam použité literatury

1. SZU: Studie zdraví a životního stylu dětí a školáků [online]. [cit. 6. 7. 2019]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/podpora-zdravi/studie-zdravi-a-zivotniho-stylu-deti-a-skolaku>
2. Avey, Tori. The History of Scool Lunch. [online]. [cit. 8. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.pbs.org/food/the-history-kitchen/history-school-lunch/>
3. Bremner, Robert H. *Children and Youth in America: A Documentary History*. Cambridge, MA: Harvard UP, 1970. ISBN ISBN-13: 978-0674116122.
4. BLAKEMORE, Erin. *A Brief History of School Lunch* [online]. [cit. 8. 8. 2019]. Dostupné z: <http://mentalfloss.com/article/86314/brief-history-school-lunch>
5. HARRIS, Malcolm. *THE HISTORY OF SCHOOL LUNCHESES* [online]. [cit. 8. 8. 2019]. Dostupné z: <https://psmag.com/magazine/the-history-of-school-lunches>
6. Jeffres, Myrtis Keels, State Provision for School Lunch Programs: Laws and Personnel. Washington: US Office Education, 1952, No.4.
7. Výživa a spol. *Historie školního stravování*. [online]. [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.vyzivaspol.cz/historie-skolniho-stravovani/>
8. ŠULCOVÁ, Eva., STROSSEROVÁ, Alena. *Školní stravování historie a aktuálně*. Výživa a potraviny, Praha: Výživa servis s. r. o., 2008, roč. 63, č. 5, s. 69.
9. KRMÍČKOVÁ, Jitka. aj. Historické zamyšlení k 50. výročí školního stravování, Zpravodaj pro školní stravování. 2014, roč. 69, č. 1, s. 7. ISSN 1211-846X.
10. VĚŘÍŠOVÁ, Ludmila., ŠULCOVÁ, Eva. *Školní stravování v prevenci obezity dětí*. Výživa a potraviny, Praha: Výživa servis s. r. o., 2006, roč. 61, č. 2, s. 28.

11. KHSHK: Požadavky na školní stravování [online]. [cit. 14. 2. 2019].
Dostupné z: http://www.khshk.cz/e-learning/kurs4/kapitola_41__poadavky_na_koln_stravovn.html
12. MSMT: *Vyhláška č. 107/2005 Sb. o školním stravování* [online].
[cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z:
http://www.msmt.cz/uploads/vyhlaska_107_2005_Sb_ve_zneni_210_2017_Sb.pdf
13. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: *Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních* [online]. [cit. 5. 8. 2019]. Dostupné z:
<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=160&r=2018>
14. Lukašíková, Ivana a kol. Školní stravování v paragrafech. In: *Rádce školní jídelny 2, objektivní vedení spotřebního koše*. Státní zdravotní ústav. Praha: Státní zdravotní ústav Praha, 2015, s. 8. ISBN978-80-7071-345-7
15. MZČR: *Zdraví 2020 - Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí* [online]. [cit. 5. 8. 2019]. Dostupné z:
http://www.mzcr.cz/Verejne/dokumenty/zdravi-2020-narodni-strategie-ochrany-a-podpory-zdravi-a-prevence-nemoci_8690_3016_5.html
16. Řehůrková, Irena, Ruprich, J. a kol. *Nejdůležitější poznatky získané v rámci studie školního stravování 2015/2016*, In: *Výživa a zdraví 2017: Budoucnost výživy a člověka*, Teplice: Státní zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem, 2017, s. 68 – 70, ISBN: 978-80-905441-8-5.
17. Boleslavsky.denik.cz: *Školní jídelnou voní bulgur, luštěniny i zeleninové saláty*. [online]. [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z:
https://boleslavsky.denik.cz/zpravy_region/skolni-jidelnou-voni-bulgur-lusteniny-i-zeleninove-salaty.html

18. Ostrava.idnes.cz: *Děti s alergiemi přibývá, školní jídelny proto začínají vařit dietně.* [online].[cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/deti-s-alergiem-pribyva-skolni-jidelny-proto-zacinaji-varit-dietne.A140926_2102994_ostrava-zpravy_jog
19. Metro.cz: *Malých tlouštíků přibývá. Školní jídelny proto začínají nabízet zdravé obědy.* [online].[cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.metro.cz/malych-tloustiku-pribyva-skolni-jidelny-proto-zacinaji-nabizet-zdrave-obedy-18m-/praha.aspx?c=A141009_165130_metro-extra_hyr
20. Jidelny.cz: *Školní stravování ve Velké Británii a USA.* [online]. [cit. 16. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.jidelny.cz/show.aspx?id=458>
21. Pedersen TP, Holstein BE, Krolner R, Ersboll AK, Jorgensen TS, Aarestrup AK, et al. Lunch frequency among adolescents: associations with sociodemographic factors and school characteristics, Faktory ovlivňující frekvenci obědvání ve škole. *Hygiena*. 2017, 62(4), 128. ISSN 1802 – 6281.
22. Owren Aarum, A., How to provide healthy food in schools: school fruit programmes as a short cut to promoting healthy eating in schools – the Norwegian experience, In: The European forum on Eating at school – making healthy choices, Strasbourg: Council of Europe, 2003, s. 117 – 122
23. Zákony pro lidi.cz: *Vyhláška č.107/2005 Sb. o školním stravování § 3 Zařízení školního stravování a jejich provoz.* [online].[cit. 14. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-107?text=typy%20stravovac%C3%ADch%20za%C5%99%C3%ADzen%C3%AD>
24. Novinky.cz: *Nemají na školní obědy. I tak dnes žijí některé děti.* [online]. [cit. 28. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/nemaji-na-skolni-obedy-i-tak-dnes-ziji-nektere-deti-253181>
25. MPSV: *Ministryně podpořila projekt Obědy pro děti.* [online]. [cit. 28. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/19653>
26. MPSV: *Školní obědy: pro chudé zdarma.* [online].[cit. 5. 7. 2019]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/27221>

27. HNILICOVÁ, Helena. Pandemie obezity a školní automaty a limonády a sladkosti ve vybraných zemích. Zpravodaj pro školní stravování. 2014, roč. 69, č. 1, s. 7. ISSN 1211-846X.
28. Rezková, Jana. *Automaty na školách*. Diplomová práce, Brno: Masarykova univerzita, 2014, 64 s.
29. ČECH, Rudolf. *Analýza logistického zajištění sítě prodejních automatů v potravinářském sektoru*. Diplomová práce, České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008, 80 s.
30. Gajdošíková, Nikola. *Školní automaty*. Bakalářská práce, 3LF UK Praha, 2015, 75 s.
31. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: *Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*. [online]. [cit. 5. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=258&r=2000>
32. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: *Vyhláška č. 107/2005 Sb. o školním stravování*. [online]. [cit. 5. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=107&r=2005>
33. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: *Vyhláška č. 282/2016 Sb. o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních*. [online]. [cit. 5. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=282&r=2016>
34. Zdravá školní jídelna.cz: *Co je zdravá školní jídelna – principy projektu*. [online]. [cit. 16. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.zdravaskolnijidelna.cz/o-projektu>
35. Happysnack: *Mléko do škol*. [online]. [cit. 16. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.happysnack.cz/mleko/>
36. Ovoce a zelenina do škol: *Ovoce do škol – informace o projektu*. [online]. [cit. 16. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.ovoceazeleninadoskol.cz/index.php?page=ovoce-do-skol>

37. RVP: *Pohyb a výživa (Pokusné ověřování účinnosti programu zaměřeného na změny v pohybu a výživovém režimu základních škol)*. [online]. [cit. 16. 5. 2019]. Dostupné z: <https://pav.rvp.cz/o-pokusnem-overovani-projektu-pohyb-a-vyziva-2>
38. Zdravá abeceda: *Zdravá abeceda – o programu*. [online]. [cit. 16. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.zdrava-abeceda.cz/home/o-programu>
39. Zdraví do škol: *Zdraví do škol od A do Z*. [online]. [cit. 16. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.zdravidoskol.cz/>
40. SZÚ: *Nový průzkum SZÚ: přes 80 % veřejnosti v ČR podporuje výběr širší nabídky školních obědů*. [online]. [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/bezpecnost-potravin/novy-pruzkum-szu-pres-80-verejnosti-v-cr-podporuje-vyber-z?highlightWords=p%C5%99es+ve%C5%99ejnosti>
41. SZÚ: *Zdravotníci navrhují projekt „ Nutriční plánování školních obědů“*. [online]. [cit. 23. 7. 2019]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/bezpecnost-potravin/zdravotnici-navrhuj-projekt-nutricni-planovani-skolnich?highlightWords=projekt+nutri%C4%8Dn%C3%AD+pln%C4%9Bn%C3%AD>

16 Příloha

Školní stravování

Dobrý den,

jmenuji se Eva Hronová. Jsem studentkou 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v bakalářském oboru Veřejné zdravotnictví.

V současné době píši bakalářskou práci na téma „Školní stravování“, jejíž součástí je i průzkum školních stravovacích návyků studentů dvou středních škol ve městě Tábor. Proto bych Vás ráda požádala o vyplnění tohoto dotazníku.

Dotazník je zcela anonymní, odpovědi budou použity výhradně pro mou bakalářskou práci.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

1. Pohlaví :

Označte jen jednu elipsu.

- muž
 žena

2. Věk :

Označte jen jednu elipsu.

- 15 let
 16 let
 17 let
 18 let
 19 let
 20 let

3. Na jaké škole studujete?

Označte jen jednu elipsu.

- Gymnázium
 Střední zdravotnická škola

4. V jakém ročníku studujete?

Označte jen jednu elipsu.

1. ročník/ kvinta
 4. ročník/ oktáva

5. Snídáte každé ráno?

Označte jen jednu elipsu.

- ano, každý den
 ano, nepravidelně
 ne, vůbec

6. Svačíte dopoledne?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne
 nepravidelně

7. Pokud svačíte, co využíváte?

Označte jen jednu elipsu.

- svačinu z domova
 školní automaty
 nákup v blízkém obchodě

8. Jaké nápoje ve škole pijete? (zaškrtněte 3 nejčastější nápoje)

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- čaj
 kohoutková voda
 neochucené balené vody (Mattoni, Dobrá voda, Rajec, Korunní,.....)
 ochucené balené vody
 džus
 mléčné nápoje
 ochucené limonády typu Coca Cola, Pepsi, Sprite, Kofola,.....
 energetické nápoje

9. Nápoje si:

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- nosím z domova
 zakoupím ve školním automatu
 stáčím z kohoutku

10. Obědváte ve škole?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne
 nepravidelně

11. Jakým způsobem si nejčastěji zajišťujete oběd?

Označte jen jednu elipsu.

- ve školní jídelně
 oběd z domova
 koupením si jídla v automatu
 neobědvám

12. Pokud chodíte do školní jídelny, obědváte v ní každý den?

Označte jen jednu elipsu.

- ano, každý den
 jen některé dny

13. Vybíráte si cíleně, který den půjdete na oběd podle nabídky jídelníčku?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne

14. Pokud ano, jaký důvod k tomu máte?

Označte jen jednu elipsu.

- volím si jídlo, které mi vyhovuje
 nemám čas na oběd z důvodu krátké přestávky
 mám zdravotní omezení (alergie, intolerance,.....)

15. Během oběda si obvykle dáváte :

Označte jen jednu elipsu.

- jen polévku
 polévku i hlavní jídlo
 jen hlavní jídlo

16. Máte na oběd dostatek času?

Označte jen jednu elipsu.

- většinou ano
 většinou ne

17. Jak dlouhou máte přestávku na oběd?

Označte jen jednu elipsu.

- do 10 minut
 do 20 minut
 30 minut
 1 hodina

18. Kolik času máte obvykle na snědení jídla?

Označte jen jednu elipsu.

- do 10 minut
 do 20 minut
 30 minut
 1 hodinu

19. Považujete tento čas za vyhovující?

Označte jen jednu elipsu.

- většinou ano
 většinou ne

20. Pokud ne, z jakého důvodu?

Označte jen jednu elipsu.

- jím pomalu
- povídám si se spolužáky
- jídelna je mimo školní budovu (cesta trvá příliš dlouho, abych vše stihl/a)
- stojím frontu na oběd, pak mi na oběd nezbyvá dostatek času

21. Jste spokojeni s nabídkou jídelníčku?

Označte jen jednu elipsu.

- většinou ano
- většinou ne
- občas ano
- občas ne

22. Jste spokojeni s úpravou jídla? (vzhled, chuť)

Označte jen jednu elipsu.

- většinou ano
- většinou ne
- občas ano
- občas ne

23. Jste spokojeni se sestavením týdenní nabídky školního oběda?

Označte jen jednu elipsu.

- ano, jsem plně spokojen/a
- jsem spokojen/a jen v určité dny
- zcela mi nevyhovuje sestavení jídelníčku

24. Pokud nejste spokojeni, co by jste změnily?

25. Chodíte rádi na oběd?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
- ne
- jen některé dny (nabídka jídla,.....)